RADVILIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS 2019–2021 METŲ GYVENTOJŲ TURININGO LAISVALAIKIO UŽTIKRINIMO, BENDRUOMENIŠKUMO IR VEIKLUMO SKATINIMO PROGRAMOS APRAŠYMAS

Biudžetiniai metai	**2019**
Asignavimų valdytojo pavadinimas	**Asignavimų valdytojo kodas**
Radviliškio rajono savivaldybės administracija	188726247
Šeduvos miesto seniūnija	188685875
Tyrulių seniūnija	188685918
Aukštelkų seniūnija	188687011
Baisogalos seniūnija	188686062
Grinkiškio seniūnija	188686977
Pakalniškių seniūnija	188686258
Radviliškio seniūnija	188685537
Sidabravo seniūnija	188686639
Skėmių seniūnija	188686596
Šaukoto seniūnija	188686824
Šiaulėnų seniūnija	188686781
BĮ Radviliškio rajono savivaldybės švietimo ir sporto paslaugų centras	302296387
BĮ Radviliškio plaukimo baseinas	304516775
BĮ Radviliškio miesto kultūros centras	188209029
BĮ Radviliškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka	190669757
BĮ Daugyvenės kultūros istorijos muziejus-draustinis	188208646
BĮ Radviliškio rajono etninės kultūros ir amatų centras	302644114
BĮ Šeduvos kultūros ir amatų centras	303213615
BĮ Radviliškio r. Baisogalos kultūros centras	304523588

Programos pavadinimas	Gyventojų turiningo laisvalaikio užtikrinimo, bendruomeniškumo ir veiklumo skatinimo programa	**Kodas**	05

Programos parengimo argumentai

Programa parengta siekiant realizuoti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu nustatytų savarankiškų savivaldybių funkcijų vykdymą. Tai – gyventojų bendrosios kultūros ugdymas ir etnokultūros puoselėjimas (dalyvavimas kultūros plėtros projektuose, muziejų, teatrų, kultūros centrų ir kitų kultūros įstaigų steigimas, reorganizavimas, pertvarkymas, likvidavimas ir jų veiklos priežiūra, savivaldybių viešųjų bibliotekų steigimas, reorganizavimas, pertvarkymas ir jų veiklos priežiūra); kraštovaizdžio, nekilnojamųjų kultūros vertybių ir savivaldybės įsteigtų saugomų teritorijų tvarkymas ir apsauga; sąlygų verslo ir turizmo plėtrai sudarymas ir šios veiklos skatinimas; informacinės visuomenės plėtros įgyvendinimas; dalyvavimas sprendžiant gyventojų užimtumo, kvalifikacijos įgijimo ir perkvalifikavimo klausimus.

Ilgalaikiai prioritetai (pagal RRSPP)	Ekonomikos vystymas Išsilavinusi, sveika ir pilietiška bendruomenė	**Kodas**	2 3
Šia programa įgyvendinamas savivaldybės strateginis tikslas:	Teikti rajono savivaldybės gyventojų poreikius atitinkančias kokybiškas administracines ir viešąsias paslaugas	**Kodas**	02

Programos tikslas	Ugdyti sąmoningą ir aktyvią rajono savivaldybės bendruomenę	**Kodas**	01

Tikslo įgyvendinimo aprašymas:

Siekiant išlaikyti ir puoselėti Radviliškio rajono savivaldybės kultūros ir sporto tradicijas, užtikrinti rajono savivaldybės gyventojams sąlygas turiningai praleisti laisvalaikį, suformuoti rajono savivaldybėje tvarias bendruomenes, vykdoma kultūros biudžetinių įstaigų veikla, organizuojami tradiciniai kultūros ir sporto renginiai, rūpinamasi kilnojamo ir nekilnojamo kultūros paveldo išsaugojimu, remiamos rajono savivaldybės gyventojų kultūros, sporto, verslo, bendruomenių veiklų plėtojimo iniciatyvos.

01 uždavinys. Teikti rajono savivaldybės gyventojams kokybiškas kultūros paslaugas bei skatinti kultūrines ir sporto iniciatyvas.

Radviliškio rajono savivaldybės kultūros įstaigos tinklą sudaro šios Savivaldybės įsteigtos biudžetinės kultūros įstaigos: Radviliškio miesto kultūros centras, Radviliškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka, Radviliškio rajono savivaldybės etninės kultūros ir amatų centras, Daugyvenės kultūros istorijos muziejus-draustinis, Šeduvos kultūros ir amatų centras, Radviliškio r. Baisogalos kultūros centras bei prie Radviliškio rajono savivaldybės administracijos seniūnijų (išskyrus Radviliškio miesto seniūniją) veikiančios 20 įstaigų (nejuridiniai asmenys) – kultūros namai, pramogų ir šokių salės, bendruomenės namai, atliekantys kultūros centrų funkcijas.

BĮ Radviliškio miesto kultūros centras – tai daugiafunkcinis kultūros centras, besinaudojantis moderniomis techninėmis priemonėmis, atviras visuomenei, tenkinantis bendruomenės narių saviraiškos poreikius. Saugojantis ir puoselėjantis kultūros paveldą, prisidedantis prie Lietuvos dainų švenčių tradicinės tąsos, ugdantis tautinę savimonę, skatinantis meninių žanrų įvairovę, meno mėgėjų kolektyvų veiklą ir sklaidą, plėtojantis bendradarbiavimą su kitais miesto ir rajono kolektyvais. Aktyviai dalyvaujantis miesto, rajono ir respublikos kultūriniame gyvenime, reprezentuojantis rajono kultūrą respublikoje ir užsienyje, skatinantis kūrybinius mainus. Daug dirbama gerinant informacijos sklaidą, ieškoma bendradarbiavimo galimybių su savivaldybės gyventojais, tiriami jų poreikiai. Stiprėja ir plečiasi užmegzti bendradarbiavimo ryšiai su įvairiomis rajono savivaldybėje ir šalyje veikiančiomis organizacijomis, atsiranda tarptautinių partnerių. Kultūros centras organizuoja profesionalių menininkų parodas, koncertus, spektaklius, vyksta meno mėgėjų šventės ir festivaliai, rengiami išliekamąją vertę turintys tarptautiniai projektai, organizuojami Lietuvos valstybinių švenčių minėjimai ir kiti renginiai.

BĮ Radviliškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka – kultūros, švietimo, informacijos įstaiga. Bibliotekų tinklą Radviliškio rajono savivaldybėje sudaro viešoji biblioteka, Šeduvos miesto filialas ir 24 kaimo bibliotekų filialai. Bibliotekos pagrindinės veiklos kryptys: rinkti, kaupti, sisteminti, saugoti spaudinius bei kitus dokumentus (rankraščius, garsinius, regimuosius, vaizdinius, elektroninius ir kt.), sudaryti vartotojams galimybes naudotis šiuolaikinėmis informacijos ir komunikacijos technologijomis, suteikti sąlygas mokytis, dirbti, ilsėtis, turiningai praleisti laisvalaikį. Biblioteka organizuoja įvairius projektus, renginius, parodas bei akcijas.

BĮ Daugyvenės kultūros istorijos muziejus-draustinis įkurtas 1991 m., siekiant išsaugoti gausų Daugyvenės upės pakrančių kultūros paveldą. Muziejaus pagrindinės veiklos funkcijos: kaupti muziejines vertybes, formuoti muziejaus rinkinius, užtikrinti sukauptų muziejinių vertybių apskaitą ir apsaugą bei muziejinių vertybių prieinamumą visuomenei, tyrinėti, muziejines vertybes bei rinkinius ir jų atspindimus visuomenės bei gamtos raidos procesus, konservuoti, restauruoti muziejines vertybes. Svarbiausieji uždaviniai yra nekilnojamųjų ir kilnojamųjų kultūros vertybių, perduotų Daugyvenės muziejui, saugojimas, tvarkymas ir restauravimas, tyrinėjimas ir eksponavimas.

Muziejų sudaro keturi skyriai:

Burbiškio dvaro istorijos skyrius. Burbiškio dvaro istorijos skyrius įkurtas, sename Baženskių dvare, kuris istoriniuose šaltiniuose minimas nuo XVII a. Peizažinio tipo dvaro parkas, užimantis 28 ha, pasižymi įspūdingais tvenkiniais, kuriuose yra 15 salų. Atstatytame rūmų svečių korpuse įrengti svečių namai, rūmų verandoje dvaro istorijos ekspozicija. Restauruotuose dvaro pastatuose įrengtos dvaro kultūros istoriją atspindinčios ekspozicijos, kaupiamos senojo dvaro palikimo, dvarų kultūrai būdingų eksponatų, senojo kino kolekcijos. Parke yra skulptoriaus Kazimiero Uliansko darbų: poeto

Adomo Mickevičiaus paminklas (pastatytas 1911 m.), Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Vytauto paminklas (pastatytas 1912 m.), Šv. M. Marijos skulptūra, didingi parko vartai, liūtų tiltas. Parke įrengti takai, tvenkinių salos sujungtos 12 tiltelių. Parko gėlių daigyne auga įvairių augalų kolekcijos, 460 veislių tulpių kolekcija.

Kleboniškių kaimo buities skyrius. Kleboniškių kaimas išsidėstęs vaizdingame Daugyvenės upės slėnyje. XVI a. viduryje įkurtas kaimas - vienas geriausiai išlikusių Vidurio Lietuvos gatvinių kaimų. XIX a. ir XX a. pradžiai būdingi kaimo pastatai: gryčios, klėtys, pirtys, klojimai, daržinės atspindi Aukštaitijos regiono liaudies architektūros tradicijas. Iš viso kaime yra 28 pastatai. Trys sodybos su dešimčia pastatų yra privati kaimo gyventojų nuosavybė, likusieji 18 pastatų priklauso muziejui. Kaime yra 1884 m. pastatytas vėjo malūnas. Kleboniškių kaimo buities ekspozicijos iliustruoja XIX a. pab. - XX a. pr. kaimo buitį: eksponuojami senieji kaimo rakandai, baldai, namų apyvokos reikmenys, žemės ūkio padargai bei technika. Pastatuose įrengtose ekspozicijose sukauptos ąsočių, bezmėnų, muštokių, ližių, linų šepečių, motorų, svarstyklių, oblių kolekcijos.

Raginėnų archeologijos kompleksą sudaro 12 archeologijos objektų – piliakalniai, pilkapynai, senovės gyvenvietės, senkapiai, mitologiniai akmenys, išsidėstę keleto kilometrų spinduliu. Reikšmingiausias – tai pasakojimais ir legendomis apipintas Raginėnų piliakalnis, vad. Raganų kalnu. Ši vietovė garsi savo tyrinėjimų istorija (Raginėnuose kasinėjo Fridrichas Diubua de Monperė ir Jonas Basanavičius) bei šių dienų paslaptingumu.

Šeduvos kraštotyros skyrius. Suformuotas senojo, dar 1959 m. įsteigto Šeduvos miesto kraštotyros muziejaus pagrindu. Muziejaus fonduose sukaupta didelė krašto archeologijos, liaudies meno, fotografijų, senų dokumentų, senųjų spaudinių, istorijos ir etnografijos eksponatų, ginklų, faleristikos, numizmatikos, bonistikos ir sfragistikos kolekcijos. Muziejaus fonduose yra tokių išskirtinių eksponatų kaip Vinco Svirskio kryžius, kunigaikščių Giedraičių portretai, senosios Šeduvos vaistinės kolekcija. 2009 m. Šeduvos kraštotyros skyriaus fondas laikinai iškeltas į Burbiškio dvaro istorijos skyriaus saugyklas.

BĮ Radviliškio rajono savivaldybės etninės kultūros ir amatų centras įkurtas 2011 m. liepos 1 d. Radviliškio rajono savivaldybės etninės kultūros ir amatų centras yra Radviliškio rajono savivaldybės biudžetinė specializuota kultūros įstaiga, sudaranti sąlygas išsaugoti ir atgaivinti krašto tradicijas, papročius, tradicinius amatus. Centras organizuoja edukacines programas, išsaugančias tautos sukurtas vertybes, gyvąsias tradicijas, tradicinius amatus, įtraukdamas įvairaus amžiaus Radviliškio rajono gyventojus. Radviliškio rajono savivaldybės etninės kultūros ir amatų centre organizuojami įvairioms mokinių ir suaugusiųjų amžiaus grupėms skirti edukaciniai užsiėmimai: keramikos žiedimo, lipdymo, odos apdirbimo, vilnos vėlimo, kiaušinių marginimo, žvakių liejimo, kūčiukų kepimo, žaislų iš šiaudelių rišimo, juostų audimo, plenerai.

BĮ Šeduvos kultūros ir amatų centras įkurtas Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2013 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. T-656 „Dėl Šeduvos kultūros ir amatų centro įsteigimo“. Šis centras pradėjo vykdyti veiklą nuo 2014 m. sausio 3 d. Šeduvos kultūros ir amatų centras – daugiafunkcis kultūros centras, saugojantis ir puoselėjantis krašto tradicinę kultūrą, papročius bei amatus, sudarantis sąlygas kiekvienam bendruomenės nariui dalyvauti kūrybinėje veikloje ir tradicinių amatų užsiėmimuose, pristatantis reprezentacinių Šeduvos miesto mėgėjų meno kolektyvų veiklą šalyje ir užsienyje, ugdantis, formuojantis ir tenkinantis visuomenės poreikius profesionaliajam ir mėgėjų menui, etninei kultūrai.

BĮ Radviliškio r. Baisogalos kultūros centras įkurtas Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2017 m. kovo 23 d. sprendimu Nr. T-492 „Dėl biudžetinės įstaigos Radviliškio r. Baisogalos kultūros centro steigimo“. Radviliškio r. Baisogalos kultūros centras pagal veiklos pobūdį yra daugiafunkcis kultūros centras, kurio pagrindinis tikslas – bendruomenės kultūrinių poreikių formavimas ir tenkinimas, pilietiškumo, bendruomeniškumo, tautiškumo ugdymas. Centro veikla grindžiama bendražmogiškomis vertybėmis bei tautos tradicijomis.

BĮ Radviliškio rajono savivaldybės švietimo ir sporto paslaugų centro Sporto skyrius rengia kūno kultūros ir sporto plėtros projektus bei įgyvendina atitinkamas programas; organizuoja rajoninius, regioninius, nacionalinius ir tarptautinius turnyrus, varžybas, sporto renginius, rajono pirmenybes, sporto šventes; sudaro palankias sąlygas užsiiminėti kūno kultūra ir sportu, skatina

sveikos gyvensenos propagavimą Radviliškio rajono savivaldybės teritorijoje gyvenantiems asmenims.

BĮ Radviliškio plaukimo baseinas įkurtas 2017 m. Baseino veiklos sritis – sportinė, pramogų ir poilsio organizavimo veikla jaunimui ir suaugusiems.

02 uždavinys. Skatinti rajono savivaldybės gyventojų kompetencijų plėtojimą, bendruomeniškumą ir veiklumą.

Verslumo koeficientas (veikiančių smulkaus ir vidutinio verslo įmonių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų) Radviliškio rajono savivaldybėje yra beveik dvigubai žemesnis už šalies vidurkį, todėl būtina imtis priemonių ir paskatinti rajono savivaldybės gyventojus užsiimti savarankiška veikla, sukurti darbo vietą sau ir kitiems, taip pat būtina ugdyti kompetencijas tokiose srityse kaip kompiuterinis raštingumas ir pan.

Labai svarbu kaimo vietovių gyventojus skatinti burtis į bendruomenes ir įgyvendinti projektus, skirtus sutvarkyti gyvenviečių aplinkotvarkos projektus, sukurti bendruomenėms reikalingą infrastruktūrą ir plėtoti bendruomenines veiklas.

03 uždavinys. Išsaugoti nematerialųjį ir materialųjį rajono savivaldybės kultūros paveldą.

Radviliškio rajono savivaldybėje gausu kultūros paveldo objektų, dominuoja dvarų sodybos ir statiniai, gana daug archeologinio paveldo objektų. Iš viso Radviliškio rajono savivaldybėje yra 343 saugomomis pripažintos nekilnojamosios kultūros vertybės, jos yra registruotos Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registre. Radviliškio rajono savivaldybėje yra 23 dvarų sodybos (didžiausias skaičius visame Šiaulių regione). Valstybės saugomomis viešajam pažinimui ir naudojimui pripažintos dvylika dvarų sodybų – Baisogalos, Beinoravos, Diktariškių, Maldžiūnų, Raudondvario, Burbiškio dvaro sodyba, Pakiršinio buvusio dvaro sodyba, Radvilonių buvusio dvaro sodyba, Ramulėnų buvusio dvaro sodyba, Vileikių buvusio dvaro sodyba, Palonų buvusio dvaro sodyba, Polekėlės (Daujotavos) buvusio dvaro sodyba. Nemažai vertingų statinių, o ypač medinių kulto objektų ir pastatų yra prastos fizinės būklės, todėl jie gali būti negrįžtamai prarasti. Šioje programoje numatyta išsaugoti rajono savivaldybės materialųjį ir nematerialųjį paveldą: nuolat renkami ir sisteminami duomenys apie rajono savivaldybės etnokultūrinį paveldą, skiriamos lėšos nekilnojamo kultūros paveldo tvarkybai, pritaikymui lankyti bei istorinių vietų įamžinimui.

Numatomas programos įgyvendinimo rezultatas:

Įgyvendinus programoje suplanuotus siekius, rajono savivaldybės gyventojai turės palankias sąlygas turiningai praleisti laisvalaikį, įgyvendinti bendruomenės kultūrines ir sporto iniciatyvas. Padaugės gyventojų, įsitraukusių į kultūros ir sporto veiklas. Padaugės verslo besiimančių ir sėkmingai jį plėtojančių gyventojų, pagerės darbo rinkos situacija.

Susiję Lietuvos Respublikos ir savivaldybės teisės aktai:

Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas, Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymas, Lietuvos Respublikos muziejų įstatymas, Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo įstatymas, Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymas, Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymas, Lietuvos Respublikos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros įstatymas.

Kita svarbi informacija

Su programa susijusios **Radviliškio rajono savivaldybės 2019–2021 metų strateginio plėtros plano** (RRSPP) priemonės:

Priemonės Nr.	Priemonės pavadinimas	Vykdymo terminas
2.1.1.1	Pradedančių verslą ir siekiančių jį plėtoti asmenų rėmimas	2019-2021
2.1.1.2.	Verslininkų skatinimas burtis į asociacijas, klasterius	2019-2021
2.1.4.2.	Turizmo informacinių ženklų ir informacinių ženklų prie	2019-2021

	paveldosaugos objektų Radviliškio rajono savivaldybėje įrengimas	
2.1.3.1.	Amatų ir bendruomenės verslo centrų įkūrimas kaimo vietovėse ir plėtra	2019-2021
3.3.1.2	Radviliškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos informacinių technologijų įrangos atnaujinimas	2019-2021
3.3.1.6.	Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų fotogrametrinių tyrimų atlikimas, tvarkyba ir restauravimas	2019-2021
3.3.1.7.	Tarptautinių kultūrinio bendradarbiavimo veiklų plėtojimas	2019-2021
3.3.1.8.	Kultūros įstaigų ekspozicijų modernizavimas įdiegiant interaktyvias priemones	2019-2021
3.3.1.9.	Etninės kultūros vystymo programos parengimas ir įgyvendinimas	2019-2021
3.3.2.3.	Sportą ir kūno kultūrą propaguojančių veiklų organizavimas	2019-2021
3.3.1.6.	Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų fotogrametrinių tyrimų atlikimas, tvarkyba ir restauravimas	2019-2021
3.4.1.2.	Institucinės paramos jaunimo ir su jaunimu dirbančioms organizacijoms teikimas	2019-2021
3.4.1.3.	Jaunimo formalių ir neformalių organizacijų vykdomų projektų rėmimas	2019-2021
3.4.1.4.	Užimtumo priemonių organizavimas kaimo vietovėse gyvenantiems jauniems žmonėms	2019-2021
3.4.3.1.	Vietos veiklos grupės (VVG) strategijos 2019–2021 metų laikotarpiui parengimas ir bendruomenės projektų vykdymas	2019-2021

_____